

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 45. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 16. september 2022

Tidspunkt: kl. 09.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Anne Valentina Berthelsen (SF), Anne Sophie Callesen (RV), Søren Søndergaard (EL), Christoffer Aagaard Melson (V), Kim Valentin (V) og Ulla Tørnæs (V).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod.

Kim Valentin (V) fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3894 (almindelige anliggender) den 20. september 2022

EUU alm. del (2021-22) – bilag 733 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Alle punkterne forelægges til orientering. Det er det første rådsmøde om almindelige anliggender under tjekkisk formandskab. Jeg vil i dag komme ind på de større sager.

1. Præsentation af det tjekkiske formandskabs prioriteter

– Præsentation

Rådsmøde 3894 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Søren Søndergaard (EL): Det er lidt af en overraskelse, at Tjekkiet i formandsprogrammet har nævnt spørgsmålet om demokratiske institutioner og modstandsdygtighed osv. Afspejler det en ændring i tilgangen eller måske en øget forståelse for vigtigheden af emnet på grund af det, der er sket i Ukraine?

Hvordan går det med Ungarn og Polen, som er de helt store problemstillinger i den forbindelse?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg synes, det er positivt, at det tjekkiske formandskab har fokus på retsstatsområdet og grundlæggende værdier. Det støtter vi selvfølgelig i den grad, men vi noterer også, at Visegrádlandene ikke har det samme sammenhold som tidligere. Der er en mere kritisk tilgang over for Ungarn, som der også er god grund til på retsstatsområdet.

Kim Valentin (V): Jeg deltog i Det interparlamentariske møde om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (CFSP) og den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (CSDP) den 4.-5. september 2022 i

Prag, og her udtrykte Kommissionen sig meget firkantet om retsstatsprincippet og Københavnerkriterierne. Det var jeg meget glad for, for efter formandskabet havde bragt modstandsdygtigheden af demokratiske institutioner op, var der mange spørgsmål om, hvordan man kunne gå på kompromis med det. Jeg ser det som en mulighed for at kunne bygge bro til Tjekkiet. Det lød på dem, som om de var klar til at bryde med linjen, som ellers har været fremherskende i Visegrådgruppen.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Den nye tjekkiske regering kom til i december 2021, og den har ændret markant kurs på retsstatsspørgsmålet og bidraget til at skabe en vis splittelse i Visegrådgruppen. Det er rigtig positivt. Det er et aktivt formandskab på dagsordener, som vi synes er meget fornuftige, ikke mindst om grundlæggende værdier, retsstat, forsvar, demokrati og modstandsdygtighed over for dem, der truer vores demokrati. Nogle af disse lande, inklusive Tjekkiet, oplever jo Ruslands ageren og trusler og endda mere end det. Her har vi helt klart vigtige allierede.

2. Lovgivningsmæssig programmering

– *Politisk drøftelse*

KOM (2022) 0289

Rådsmøde 3894 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

3. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 20. – 21. oktober 2022 (udkast til kommenteret dagsorden)

– *Præsentation/Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3894 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): På nuværende tidspunkt forventes først og fremmest en drøftelse af energi, herunder de høje energipriser i forlængelse af den forventede drøftelse på det uformelle topmøde i Prag den 7. oktober 2022. Der er også lagt op til at drøfte den økonomiske situation i EU.

Derudover er der lagt op til en drøftelse af Rusland og Ukraine. Ud over fokus på støtte til Ukraine og genopbygning af Ukraine er det muligt, at der denne gang også vil være et særskilt fokus på EU's håndtering af Rusland mere bredt.

Derudover lægges der op til en drøftelse af klimapolitik, herunder forberedelse af COP27, der finder sted i Egypten fra den 6. november 2022.

Endelig forventes en forberedende drøftelse af EU-ASEAN-topmødet (topmødet mellem EU og Sammenslutningen af Sydøstasiatiske Nationer) i december 2022 samt en drøftelse af EU's tilgang til Kina. Drøftelsen om Kina er endnu ikke tilrettelagt, men jeg forventer en overordnet, strategisk drøftelse med fokus på EU's imødegåelse af de politiske, handelsmæssige og sikkerhedsmæssige udfordringer, som udgår fra Kina.

Det er forventningen, at Rådet for Almindelige Anliggender vil tage den kommenterede dagsorden til efterretning. Den egentlige substansdrøftelse af emnerne og udkast til konklusioner for mødet i DER vil først finde sted på rådsmødet for almindelige anliggender den 18. oktober 2022.

Søren Søndergaard (EL): Er punktet om EU's tilgang til Kina et rutinepunkt eller et stort punkt? For nogle måneder siden havde vi i Folketingssalen en stor debat bl.a. om Taiwan, og der syntes ikke at være et fuldstændig klart flertal bag den hidtidige linje. Hvis der under punktet skal træffes beslutninger, som reelt og ikke bare formelt binder Danmark, er det måske en idé at bringe Kina-diskussionen op.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Der er lagt op til en bred strategisk diskussion om Kina. Det er fornuftigt. Tre termer er blevet brugt til at beskrive Kina siden foråret 2019: en systemisk rival, en økonomisk konkurrent og en samarbejdspartner. Det er vigtigt at tage bestik af, at Kina ikke har bevæget sig i en bedre retning, når det gælder f.eks. de politiske menneskerettigheder. I den geopolitiske situation spiller Kina en større og større rolle, også hvad angår Ruslands aggression mod Ukraine. Et positivt element blandt EU-landene er dog, at vi bevæger os mere over i at have en fælles tilgang – fra 17 plus 1 til 27 plus 1. Vi står meget stærkere, hvis landene ikke har forskellige formater i forhold til Kina. På et senere tidspunkt vender vi mere konkret tilbage til emnet.

4. Den årlige dialog om retsstatsprincippet

– *Præsentation*

KOM (2022) 0500

Rådsmøde 3894 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg forventer, at Kommissionen på rådsmødet vil præsentere sin tredje årlige retsstatsrapport, som blev offentliggjort i juli 2022.

Igen i år kortlægger rapporten retsstatsudviklingen i medlemslandene og på tværs af EU på fire områder: retssystemet, antikorrupation, mediepluralisme og andre institutionelle spørgsmål. Som noget nyt indeholder rapporten i år også konkrete, landespecifikke anbefalinger til forbedringer i de enkelte medlemslande.

Efter Kommissionens præsentation er der lagt op til en horisontal drøftelse af retsstatssituationen på tværs af EU. Drøftelsen vil tage udgangspunkt i rapportens indledende kapitel om generelle tendenser.

Den horisontale drøftelse bliver efter planen fulgt op af landespecifikke drøftelser på det næste rådsmøde i november 2022. To gange om året drøfter vi fem medlemslande ad gangen. Til november vil vi drøfte den næste gruppe medlemslande, som er Polen, Portugal, Rumænien, Slovenien og Sverige. Det er en sag, som jeg personligt går meget op i. Og det er afgørende for regeringen, at alle medlemsstater lever op til EU's grundlæggende værdier. Ikke mindst retsstatsprincippet. Kommissionens retsstatsrapport og dialogen i Rådet er vigtige redskaber til tidligere at opdage og forebygge negative tendenser, før de for alvor udvikler sig til problemer, som det er svært at rette op på. Regeringen bakker derfor varmt op om Kommissionens monitorering af retsstatsprincippet gennem de årlige retsstatsrapporter.

Jeg forventer, at der på rådsmødet vil være en konstruktiv drøftelse. Vi går fra dansk side aktivt ind i drøftelserne og støtter op om formatet, for det er vigtigt for mig, at det bliver videreført under fremtidige formandskaber. På den måde kan medlemslandene fortsætte med løbende at kigge hinanden i kortene og være med til at sikre efterlevelsen af retsstatsprincippet.

Søren Søndergaard (EL): Dette er en generel orientering, mens den landespecifikke drøftelse kommer til november, hvor bl.a. Polen er på. En af de bedste ting, Danmark kan gøre, er leve op til og gøre noget ved de henstillinger, vi har fået. Hvordan går det med dem? Nogle af dem er meget aktuelle – dem, der relaterer sig til finansloven – mens andre er meget, *meget* aktuelle – dem, der handler om en reform af offentlighedsloven. Der kommer mere vægt bag vores ord i samtalerne, hvis vi ikke bare stiller os til rådighed, som vi hidtil har gjort, men faktisk også lytter til og reagerer på det, der bliver sagt.

NOT Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Som Søren Søndergaard siger, vil dette være en horisontal drøftelse, mens de landespecifikke drøftelser foregår til november. Danmark er derfor ikke på dagsordenen for rådsmødet, og det vil nok være bedre at vende tilbage på skrift om, hvordan man har fulgt op på punkterne. Det bliver et meget langt møde, hvis vi skal gå ind i alle detaljer her. Nogle af anbefalingerne falder også under justitsministerens ressort.

Politisk set er det vigtigt, at vi har et instrument, hvormed alle 27 medlemslande med Kommissionen i spidsen kan sikre, at retsstatsprincippet og grundlæggende værdier er håndhævet, og at vi er med til at forebygge og lægge pres, hvis der er risiko for skred i de her spørgsmål.

Vi er alvorligt bekymrede for udviklingen på retsstatsområdet i Polen og ikke i Ungarn. I sin retsstatsrapport udtrykker Kommissionen alvorlig bekymring og anbefaler begge lande at forfølge flere korruptionssager på højeste niveau. For Polen anbefales det bl.a., at man sikrer den polske anklagemyndigheds funktionelle uafhængighed fra den polske regering. For Ungarn går anbefalingerne bl.a. på, at man introducerer mekanismer til at sikre frie og pluralistiske medier samt i øvrigt at fjerne hindringer for civilsamfundet. Det er nogle ret grundlæggende ting, som er vigtige at diskutere.

Kim Valentin (V): Rapporten peger på en del af Danmarks problemer. Hvad kommer vi til at gøre ved dem? Vi skal bl.a. sikre tilstrækkelige ressourcer til retsvæsenet inden for finanslovene. Vi skal også indføre ny lovgivning om finansiering af politiske partier. Det er ret interessant, hvor meget det kommer til at påvirke os. Der er også en anbefaling om at regulere svingdørsproblematikken for ministre samt om at fortsætte processen mod en reform af offentlighedsloven. Hvilke overvejelser har ministeren gjort sig om anbefalingerne?

Sargentinirapporten var 5 år undervejs, før der kom en afgørelse. Bør EU-Domstolen ikke være hurtigere med at få skred i sagerne om retsstatsproblemstillinger?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det landespecifikke kapitel om Danmark er ikke på dagsordenen for rådsmødet, men Kommissionens kapitel om Danmark er gennemgående meget positivt. Eksempelvis fremhæver Kommissionen, at Danmark er et af de mindst korrupte lande i verden, og at domstolene nyder en høj grad af uafhængighed. Som Kim Valentin nævner, har Danmark fået fire anbefalinger, som primært drejer sig om at øge ressourcerne hos domstolene, lovgivning om partistøtte, styrket lovgivning på lobbyområdet og om at fortsætte arbejdet med at revidere offentlighedsloven. Noget af arbejdet er i gang, så for uddybende bemærkninger vil jeg henvise til justitsministeren. Helt generelt og politisk er det vigtigt, at vi har denne drøftelse af retsstatsprincippet i EU. Vi er et politisk og juridisk fællesskab, og vi skal løbende se på det sammen.

Søren Søndergaard (EL): Det er fint med et skriftligt svar på, hvordan det går med at efterleve kritikpunkterne. Er det udenrigsministeren eller justitsministeren, vi skal henvende os til?

I forbindelse med det kommende møde vil jeg dog stadig sige, at Danmarks position bliver svækket, hvis vi er meget interesserede i, hvordan andre lande efterlever anbefalingerne, uden at vi selv følger op på dem. Jo før den danske regering kan sige, at Danmark har levet op til henstillingerne, jo stærkere står man i diskussionen. Jeg ved godt, at Danmark ikke er på dagsorden – det handler om, hvor meget vægt der er bag vores ord på de møder.

Den fungerende formand (Kim Valentin): Vi sender spørgsmålene på skrift til justitsministeren.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det er vigtigt, at vi alle sammen viser, at vi er klar til diskussionen, og at vi tager bemærkninger og anbefalinger alvorligt. Det gør vi også. Danmark blev evalueret i 2020, og nu kommer så Kommissionens mere horisontale årlige retsstatsrapport, hvor der i øvrigt er mange positive bemærkninger om Danmark. I diskussionen har jeg oplevet stor anerkendelse af Danmark, f.eks. af indretningen af vores demokrati, og at vi er et af de mindst korrupte lande i verden. Derudover har vi også en høj grad af tillid. Det betyder dog ikke, at vi ikke skal løse

de problemer, der er blevet påpeget. Det skal dog siges, at nogle i Rådet sammenligner æbler, pærer og bananer. Nogle af retsstatsudfordringerne i Ungarn er jo af meget grundlæggende karakter. Jeg er klar over, at nogle – med reference til bemærkninger til andre lande – vil prøve at relativere det, og jeg er helt enig med Søren Søndergaard i, at det ikke skal trækkes i langdrag.

5. (Evt.) Relationer med UK

– Orientering

Rådsmøde 3894 – bilag 1 (samlenotat side 10)

EUU alm. del (20) – bilag 207 (notat af 29/12-20 vedr. aftalen mellem EU og Storbritannien)

EUU alm. del (21) – bilag 428 (fortroligt udvalgsmødereferat side 640 FO, forhandlingsoplæg forelagt EUU 6/2-20)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg forventer, at Kommissionens chefforhandler, næstformand Maroš Šefčovič, på rådsmødet vil orientere om status på det britiske lovforslag om Nordirlandsprotokollen. Derudover kan Storbritanniens tvistbilæggelsesproces mod EU om adgang til EU's videnskabs- og forskningsprogrammer – inklusive Horisont Europa – også blive et samtaleemne.

Den britiske regering fremsatte den 13. juni 2022 et lovforslag, der vil give britiske ministre beføjelser til unilateralt at suspendere og erstatte størstedelen af Nordirlandsprotokollen. Kommissionen og Storbritannien har siden oktober 2021 forhandlet om at finde løsninger på udfordringerne med implementeringen af protokollen. Storbritannien har i forhandlingerne lagt op til en egentlig genforhandling, hvilket EU har afvist. Kommissionen har i forhandlingerne udvist stor fleksibilitet og præsenteret forslag til en smidigere implementering. Forslagene er blevet afvist af Storbritannien, der ikke finder dem vidtgående nok. Senest er forhandlingerne brudt sammen på grund af det britiske lovforslag om Nordirlandsprotokollen.

Lovforslaget udgør ifølge Kommissionen et brud på udtrædelsesaftalen. Lovforslaget vil reelt betyde, at varer vil kunne komme ind i EU uden forudgående kontrol. Det vil udgøre en trussel mod det indre marked, forbrugersikkerheden i EU og EU-virksomheders lige konkurrencevilkår. Lovforslaget er dermed uforeneligt med grundpræmissen i Nordirlandsprotokollen om, at Nordirland forbliver i det indre marked.

Fremsættelsen af lovforslaget udgør et alvorligt tillidsbrud fra britisk side. En egentlig vedtagelse af lovforslaget vil ifølge Kommissionen være et decideret brud på international ret. Som modsvar til lovforslaget har Kommissionen som et første skridt iværksat traktatbrudssager mod Storbritannien. Det kan på sigt blive nødvendigt at igangsætte yderligere modforanstaltninger, som også kan få betydning for handels- og samarbejdsaftalen mellem EU og Storbritannien.

Uenighederne har også haft betydning for bl.a. Storbritanniens adgang til EU's videnskabs- og forskningsprogrammer, herunder Horisont Europa. Kommissionen vil ikke give Storbritannien adgang, før allerede indgåede aftaler bliver overholdt. På den baggrund har Storbritannien den 16. august 2022 indledt en tvistbilæggelsesproces mod EU.

Fra dansk side støtter vi, at Kommissionen tager de nødvendige skridt for at sikre, at UK overholder indgåede aftaler.

Jeg håber, at UK vender tilbage til forhandlingsbordet, så der kan findes en fælles løsning inden for rammerne af Nordirlandsprotokollen. Men en yderligere tilspidsning eller en længere periode med

stilstand kan – som følge af den britiske tilgang – desværre stadig ikke udelukkes. Derfor er det vigtigt, at Danmark og EU er forberedt på alle scenarier. Under alle omstændigheder lægger vi fra dansk side stor vægt på fortsat EU-solidaritet og støtte til næstformand Maroš Šefčovič.

Søren Søndergaard (EL): Europaudvalget havde planlagt en rejse til Nordirland, men kom aldrig af sted. Det er rigtig ærgerligt. Der var garanteret lagt meget arbejde i det fra både Udenrigsministeriets og ambassadens side. Vi har derfor en særlig interesse i at kende tidsperspektivet. Der er fremlagt et lovforslag, der skal igennem en række behandlinger for at blive vedtaget. Får ledelseskiftet i Det Konservative Parti nogen indflydelse på forløbet?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Der er kommet ny ledelse i Storbritannien, Liz Truss er blevet premierminister, men det er nok for tidligt at sige noget om deres tilgang til dette spørgsmål. Truss' kampagne kunne tyde på, at tilgangen bliver nogenlunde den samme som hendes forgængers. Vi må se, hvad der kommer til at ske i praksis. Lovforslaget, som er i strid med international ret, er færdigbehandlet i Underhuset og den 20. juli 2022 sendt til behandling i Overhuset, hvor flere medlemmer er kritiske, og man forventer derfor en vis modstand. Hvis tidsplanen holder og der ikke er for meget modstand, kan lovforslaget være igennem Overhuset omkring årsskiftet.

Jeg vil dog understrege, at vi har Nordirlandsprotokollen, og vi vil fra dansk side meget gerne finde veje til at implementere den på den mest hensigtsmæssige måde for alle parter. Vi har hele tiden støttet en meget konstruktiv linje fra både Kommissionen og dens chefforhandler, Šefčovič. Den britiske side bliver til gengæld også nødt til at udvise imødekommenhed. Vi kan ikke have et indre marked, hvor man ikke kan håndhæve forbrugssikkerheden for varer, eller hvor der ikke er lige konkurrencevilkår. Det vil ingen af os kunne leve med. Så vi har en udfordring. Det gælder for alle EU-lande. Desuden har vi jo aftalt, at Nordirland er en del af det indre marked, og det ville få en masse implikationer, også i Nordirland, hvis man begyndte at bryde op i det.

Ulla Tørnæs (V): Der er en sag under opsejling angående Horisont Europa. Hvad handler tvisten om set fra UK's perspektiv? Er der noget, vi kan gøre fra dansk side? Vi vil rigtig gerne samarbejde med britiske forskere. Det har vi god erfaring med, men det skal selvfølgelig foregå inden for brexitaftalens rammer.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg deler til fulde ønsket om, at Storbritannien kommer med i Horisont Europa. Det vil de også meget gerne selv, men er det som følge af brexit ikke i dag. Men det er en mulighed i fremtiden. Det nuværende forhandlingsklima er, at UK skaber tvivl om overholdelsen af indgåede aftaler, og det er ikke hensigtsmæssigt for fremdriften af den britiske associering til Horisont Europa eller andre EU-programmer. Man må overholde sine aftaler. Man kan ikke kun være med i de ting, man allerhelst vil være med i, og så ikke være med i det, som man ikke vil, men som også er en del af aftalen.

Vi håber, at der findes en løsning, men lige nu ligger det på UK's bord. Šefčovič, som vil orientere Rådet om status over forhandlingerne med UK, har i spidsen for Kommissionen forsøgt at være meget fleksibel og har fundet løsninger til implementering af Nordirlandsprotokollen. Det har gjort tingene nemmere. Den tilgang vil vi fortsætte med at støtte. Det er vigtigt, at man er konsekvent og stringent, når det gælder overholdelse af aftaler.

Kim Valentin (V): Det er faktisk et stort problem. UK opfører sig stadig væk som en elefant, mens de i virkeligheden kun er en lille mus. EU er den store, og de skulle sådan set være en smule yd-

myge over for os i denne sammenhæng. Det er ærgerligt, at det skal være på denne måde. Hvad er løsningen på problemet?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Man har lavet en brexitaftale og herunder en Nordirlandsprotokol, som sikrer, at Nordirland forbliver en del af det indre marked, samtidig med at der er respekt for forbrugersikkerhed, ensartede konkurrencevilkår og kontrol med varer, som kommer ind i EU. Det var en politisk knude, der skulle gå op. Løsningen er egentlig ret simpel: Kommissionen og Storbritannien implementerer Nordirlandsprotokollen, uden at den skal genforhandles og forbrugersikkerhed, konkurrencevilkår og Nordirlands mulighed for at være i det indre marked sættes på spil. Løsningen er, at den britiske regering går med til den aftale, de har været med til at lave, og implementerer Kommissionens forslag. Man har allerede lavet gode ting, som smidiggør nogle processer, så det kan godt lade sig gøre, men det kræver politisk vilje fra UK. På vores side er der politisk vilje til at finde en løsning. Nu er der kommet en ny premierminister og en ny regering med nye ministre, så tiden må vise, hvor hurtigt det kommer i gang igen. Mit budskab her på mødet er i hvert fald det samme, som når jeg taler med briterne.

6. Konferencen om Europas fremtid

– *Politisk drøftelse*

KOM (2020) 0027 og KOM (2022) 0404

Rådsmøde 3894 – bilag 1 (samlenotat side 14)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg forventer, at man på rådsmødet vil fortsætte drøftelsen om Rådets opfølgning på Konferencen om Europas fremtid. Vi er fortsat i den indledende fase af opfølgningen af konferencen og dens mere end 320 borgerforslag. Både Kommissionens og Rådets indledende analyser har vist, at langt størstedelen af forslagene – faktisk hele 95 pct. – kan gennemføres uden traktatændringer, hvis vi politisk beslutter os for at gøre det. Det underbygger dét, som vi længe har sagt, nemlig at borgerne i konferencen har efterspurgt konkrete, politiske løsninger på de fælles udfordringer, vi står over for. Det vil regeringen gerne støtte op om, for vi skylder borgerne en seriøs opfølgning på deres forslag. Regeringen vil se grundigt på deres ønsker om politiske resultater, herunder på vigtige områder som klima, energi og åbenhed.

Jeg har noteret mig, at man fra tysk side gerne vil drøfte beslutningsprocedurerne i Rådet. Det handler særlig om overgang til kvalificeret flertal på områder inden for den fælles udenrigspolitik.

Jeg har samtidig noteret mig, at kommissionsformand Ursula von der Leyen i sin tale i onsdags udtrykte Kommissionens støtte til et konvent. Det er min klare holdning, at vi skal passe på med at begive os ud i langstrakte institutionelle diskussioner. Det er tiden simpelt hen ikke til. Det risikerer at splitte os på et tidspunkt, hvor vores sammenhold er vores største styrke. I stedet bør vi bruge den politiske energi der, hvor der er allermest brug for den lige nu. På udfordringer som krigen i Ukraine, den igangværende energikrise og på konkrete politikområder, hvor vi skal arbejde for at levere flere og mere ambitiøse løsninger, f.eks. inden for den grønne omstilling. Præcis som borgerne under konferencen har efterspurgt. Det vil jeg i hvert fald fortsat arbejde for.

Søren Søndergaard (EL): Kommissionsformand von der Leyen nævnte selv et konvent, og dermed er det både Parlamentet og Kommissionen, som aktivt taler for det. Hvor står Danmark i den diskussion? Rådet kan blokere det, men hvordan er situationen der? Måske skal vi til at forberede, hvad vi skal sige til konventet.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Et konvent kan besluttes med almindeligt flertal i Rådet, men før et konvent kan afsluttes, skal der være konsensus. Historien viser, at vi kan bruge mange år på at snakke op ad stolper og ned ad vægge om institutionelle spørgsmål, som kan være relevante, men som er meget svære at få afsluttet på en måde, hvor alle lande er enige. Politik handler også om prioriteringer og om, hvad der er vigtigst lige nu. Jeg synes helt klart, at det vigtigste lige nu er at håndtere Ruslands aggression mod Ukraine og alle konfliktens implikationer som f.eks. energikrise, fødevarerudfordringer og økonomiske udfordringer. Vi har også en klimakrise, som ikke stopper, og vi har COP27 i Egypten til november.

Til Konferencen om Europas fremtid pegede borgerne på, at man gerne vil have løsninger. 95 pct. af deres forslag kræver ikke traktatændringer, herunder meget af det, som man kunne efterlyse på mit område. Det kræver bare politisk vilje. Hvis man har vedtaget et menneskerettigheds-sanktionsregime, kan man efterfølgende godt implementere det med flertalsafgørelser. Der er mu-

lighed for konstruktiv afståelse, men mig bekendt er det ikke blevet brugt endnu. Der er mulighed for et forstærket samarbejde inden for den eksisterende traktat. Hvis der er enighed blandt EU-landene, kan man med en passerellebestemmelse også vælge at overgå til flertalsafgørelse på et område. Jeg synes derfor, man skylder at være lidt konkret i den her diskussion. At lave en ny traktat og et konvent tror jeg også handler om andre ting, ikke mindst Europa-Parlamentets kendte holdning til tværnationale lister, spidskandidatsystemet osv., som jeg er meget skeptisk over for. Den diskussion mener jeg ikke vi eller borgerne har interesse i lige nu.

Jeg vil gerne understrege, at borgernes forslag efter min og regeringens mening kræver en grundig drøftelse og en seriøs behandling, også af respekt for, at man har brugt tid på det i forbindelse med konferencen. Von der Leyen tog også en del af forslagene med i sin tale, så man må gå ud fra, at Kommissionen også vil komme med forslag til, hvordan de skal med i den videre diskussion i EU.

Kim Valentin (V): Venstre er enige i, at konferencen var en idékonference. Det var ikke et spørgsmål om, at vi skulle rette os efter, hvad der kom ud af den. I øvrigt var gruppen af indbudte ikke repræsentativ for befolkningen, så der ville være masser, som ikke ville føle sig repræsenteret af forslagene. Så vi skal ikke gøre den til mere, end hvad den var, men selvfølgelig behandle forslagene seriøst. Der var mange gode, som vi kan arbejde med.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg er enig. Det var en idékonference. Borgerne kommer med idéer, og så har institutionerne inklusive Rådet forpligtiget sig til at behandle idéerne seriøst. Det mener jeg at man skal gøre. 95 pct. af idéerne kan gennemføres på det eksisterende traktatgrundlag, hvis man synes, de er gode og politisk rigtige. Som Kim Valentin siger, er man ikke forpligtet til at gennemføre idéer. EU består jo af demokratier, som vælger parlamenter og regeringer, der repræsenterer befolkningen. Dermed fremfører man også idéer på vegne af befolkningsgrupper.

Søren Søndergaard (EL): Hvad er ministerens politiske vurdering af, at kommissionsformanden – tilsyneladende uden Rådets opbakning – meddeler i Europa-Parlamentet, at der skal være et konvent? Hvad er årsagen til det? I min optik er det helt klart, at hun ønsker at tilfredsstille Europa-Parlamentet. Hvad sker der så nu? Nu går vi ind i en langstrakt valgkamp, hvor nogle – inklusive nogle regeringsledere – gerne vil være kommissionsformand, og en del af de regeringsledere vil absolut ikke ønske på nogen måde at effektuere nogen af ønskerne fra Konferencen om Europas fremtid. Hvad er så den logiske ting at gøre? Det er da at love et konvent. Derfor tror jeg, at vi frem mod europaparlamentsvalget vil se et stigende pres og en stigende opbakning til et konvent. Om ikke andet så for at få skudt nogle ting til hjørne. Derfor kan man ikke bare sige, at det ikke er fornuftigt, og at vi skal koncentrere os om andre ting. På et eller andet tidspunkt bliver vi nødt til at forberede os på, hvad vi skal spille ud med. Konventet skal indkaldes med et mandat, altså på et eller andet grundlag, og i en vedtagelsestekst i Folketinget, som et flertal har bakket op om, står der, at spørgsmålet om den sociale protokol kommer på dagsordenen for konventet. Det skulle nødvendig ske for sent. Jeg er ikke uenig i det, ministeren siger, men vi bliver nødt til at tale om, hvad processen skal være.

Kim Valentin (V): Der er rigtig mange gode forslag, som man kan starte med, så jeg forstår simpelt hen ikke, hvorfor man skal starte med det allerværste. Jeg forstår heller ikke, hvorfor von der Leyen

ikke nævner retsstatsprincippet i sin tale. Hvornår vil Rådet forholde sig konkret til konferencens anbefalinger?

Ved ministeren noget om Emmanuel Macrons forslag om det politiske fællesskab, som von der Leyen nævnte i talen? Er det bare overskrifter indtil videre?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det, jeg hørte von der Leyen sige, var, at hun støtter et konvent. Hun sagde det i Europa-Parlamentet – af indlysende årsager. Det store flertal i Parlamentet har længe ønsket et konvent, også før Konferencen om Europas fremtid. For nogle kan det være et tegn på handling, men hvis man ser historisk på det, vil det tage meget lang tid, før der bliver handling, hvis det skal igennem et konvent. Konventet kan vedtages med almindeligt flertal i Rådet, men det skal afsluttes med konsensus og 27 nationale ratifikationer osv. For mig er det derfor alt andet end handling, når det gælder de udfordringer vi står over for nu og her.

Danmark har bl.a. samlet 12 andre lande i et nonpaper, hvor vi advarer mod at kaste sig ud i store diskussioner, der ikke fører til handling, for der er ting, der kræver handling nu og her. Det er de ting, som borgerne har peget på: implikationerne af Ruslands invasion af Ukraine, klimakriser, en geopolitisk rivalisering samt presset på vores grundlæggende værdier og retsstat. Vi vil gerne løse problemerne, og i fremtiden kan der sagtens være behov for at kigge på de sager, men jeg synes det er meget ubetimeligt. Inden for mit område har man allerede redskaberne i traktaten, hvis man vil gøre de ting, man kunne diskutere i et konvent. Man behøver ikke diskutere i et konvent. Hvis man mener, det er vigtigt, kan man bare gøre det nu. For mig er det et tegn på, at EU-samarbejdet fungerer, hvis vi får løst de problemer, som borgene oplever.

I sin tale anerkendte von der Leyen, at EU ikke var gode til at løse problemerne de første par år efter finanskrisen. Det var lidt samme historie med covid-19-krisen. Men i forhold til Ukraine har man fra starten forberedt sig og haft et enestående stærkt sammenhold. Det er jeg meget enig i. Allerede inden invasionen var man klar til at indføre sanktioner, hvis Rusland gjorde alvor af sine trusler. Nu har vi vedtaget otte sanktionspakker, plus vi har givet våbenhjælp til Ukraine fra EU-budgettet. Før 24. februar 2022 havde man ikke set den komme. På dette punkt har der været fantastisk handling.

I Rådet arbejder vi for, at borgerforslagene bliver taget alvorligt, og at de alle får en seriøs behandling, og en seriøs behandling er ikke bare at skyde alle diskussioner til et konvent.

Til Kim Valentin: Der er møde den 6. oktober 2022 mellem EU-landene, partnerlandene, Ukraine, Moldova, EFTA-landene inklusive Vestbalkan, Kaukasus, Tyrkiet og UK. Det er et første møde med brede, vigtige emner i forhold til tilnærmelse og samarbejde: sikkerhed i lyset af Ruslands invasion af Ukraine, energi, økonomi, mobilitet, konnektivitet osv. Med den store geopolitisk revision er det klogt at mødes med lande, som ikke er en del af EU, og drøfte, hvordan vi løser fælles udfordringer. Men vi må se, hvad det politiske fællesskab bliver til. Fra dansk side finder vi det vigtigt, at det ikke kommer til at stå i stedet for f.eks. EU's udvidelsesproces. Vi har givet kandidatstatus til Ukraine og Moldova, og vi har givet europæisk perspektiv til Georgien. Desuden har vi situationen på Vestbalkan. Det er fornuftigt at have et bredt samarbejde med EU's naboer om de her spørgsmål, som vedrører os alle – ikke bare de 27 EU-lande og kandidatlandene. Det vedrører også lande som f.eks. Storbritannien, Norge, Island og dem i Kaukasusregionen. Centralasien ville også have været interessant at have repræsenteret på mødet, men det er ikke tilfældet, da de ikke er EU's umiddelbare naboer.

Kim Valentin (V): Hvornår tager Rådet konkret stilling til konferencens anbefalinger?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): På tirsdag den 20. september 2022 vil der være en første drøftelse af de 320 borgerforslag. Danmarks holdning er klar: Vi skal tage forslagene alvorligt og give dem en ordentlig behandling.

Kim Valentin (V): Vil det sige, at man ikke nødvendigvis vil tage stilling til noget på det møde?

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det bliver en første, overordnet drøftelse af de 320 forslag og processen for det.

7. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

8. Siden sidst

a) Tidlig orientering om en mulig militær EU-træningsmission for Ukraine

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Forslaget er stadig på et meget tidligt stadie. Formålet med træningsmissionen vil være at koordinere og afholde både akutte og langsigtede træningsindsatser af ukrainske militære styrker i en stærk EU-ramme.

På de uformelle udenrigs- og forsvarsministermøder i slut august 2022 var der bred opbakning til EU's udenrigsrepræsentant Josep Borrells forslag om at undersøge mulighederne for en sådan mission nærmere. Men flere lande fandt dog behov for at afklare forskellige spørgsmål om bl.a. mandatet for missionen og den geografiske afgrænsning. Idéen er nu, at det nærmere indhold og mandat defineres i samarbejde med ukrainske myndigheder og med stort fokus på at sikre komplementaritet og hensyn til de allerede eksisterende træningsindsatser.

Der er lagt op til, at missionen midlertidigt vil gennemføre sine aktiviteter inden for EU's geografiske område. I givet fald vil det være første gang, man lancerer en militær EU-mission på EU's territorium. Det skyldes, at det simpelt hen ikke er hensigtsmæssigt at operere i Ukraine på nuværende tidspunkt.

Der er nu igangsat en fact-finding-mission for at kortlægge de ukrainske behov. Herefter forventer vi at modtage et konkret udkast til træningsmission i løbet af oktober 2022.

Indtil videre har vi fra dansk side støttet op om idéen, for det er vigtigt, at vi gør alt, hvad vi kan for at støtte ukrainerne i deres kamp mod den russiske invasionsmagt. EU har muligheden for at danne en stabil ramme omkring træningsindsatser. Men vi har samtidig understreget, at der skal sikres komplementaritet til andre eksisterende træningsindsatser.

Efter afskaffelsen af forsvarsforbeholdet kan vi nu fra dansk side for første gang deltage i drøftelser om etableringen af træningsmissioner. Jeg ser frem til at vende tilbage til udvalget med sagen på et senere tidspunkt, når forslaget er mere modent.

Søren Søndergaard (EL): Debatten, vi havde i forbindelse med forsvarsforbeholdet, bliver på mange måde rejst igen. Jeg troede, at EU-missioner kun kunne foregå uden for EU's territorium, men ud fra hvad ministeren siger, lader det til at have været en misforståelse. Det vil jeg gerne have afklaret.

Hvordan undgår man at dublere missioner i regi af NATO og koalitionen af villige lande? Det kommer til at lyde, som om ministeren mener, at bl.a. NATO's missioner er utilstrækkelige. Der skal jo være en tillagt værdi. Ministeren understreger vigtigheden af at hjælpe Ukraine med forsvaret mod

den russiske aggression. Jeg er fuldstændig enig, men hvor er det, at NATO svigter? Hvad kan EU, som de andre ikke kan? Der rejses i hvert fald en masse juridiske problemer, men også nogle praktiske problemer. Visse lande, som efter min mening slet ikke burde have noget at skulle have sagt her, kan pludselig få indflydelse. Jeg synes ikke, det er helt klart, hvad den tillagte værdi er.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Dette er en meget tidlig orientering om de her idéer. Jeg vil gerne involvere udvalget på et meget tidligt stadie, og så kommer vi selvfølgelig tilbage, når forslaget er tættere på at være færdigbagt.

Jeg deler Søren Søndergaards holdning til, at alt, hvad der kan gøres for at støtte Ukraine mod den ulovlige og aggressive invasion fra Rusland, skal gøres. EU kan spille en rolle, der giver merværdi, bl.a. i forhold til træning. Vores indsats skal selvfølgelig komplementere de andre indsatser. Politisk set er det måske nemmere og klogere med en EU-CSDP-mission (Den Fælles Sikkerheds- og Forsvarspolitik) end en NATO-mission, hvis der i fremtiden skal trænes i Ukraine. Alle de spørgsmål skal dog udbores.

EU-CSDP-missioner foregår rigtignok uden for EU, men i dette tilfælde er der p.t. indlysende grunde til, at det er svært at lave en mission i Ukraine, så derfor kan det blive nødvendigt at træne i EU. Det kan dog være sigtet at have en mission i Ukraine. Genstandsfeltet er under alle omstændigheder en støtte til Ukraine. Det er en støtte til forsvaret mod Rusland i Ukraine. I den forbindelse vil jeg understrege, at hvis Danmark skal deltage, skal det igennem alle de almindelige procedurer i Folketinget. Jeg vender tilbage, når vi ved mere, men vi er positive over for alle spor, hvor vi kan støtte ukrainerne. Hvis den ukrainske regering peger på noget, som de synes er vigtigt og godt, så vil vi fra dansk side støtte varmt. At vi afskaffede forsvarsforbeholdet den 1. juni 2022, muliggør jo for første gang, at vi kan være med i diskussionen. Det er klart i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk interesse.

Ulla Tørnæs (V): For mig gør det en indlysende forskel, at det er rettet mod Ukraine, mens man selvfølgelig ikke ville kunne bruge EU's træningsmissioner til at træne f.eks. græske soldater. Jeg deler fuldstændig ministerens begejstring for, at Danmark nu har mulighed for at bidrage til en kommende militær træningsmission af ukrainske soldater.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg vil lige understrege, at dette hviler på traktatens artikel 42, stk. 1 (TEU), der giver EU mulighed for at anvende civile og militære kapaciteter uden for Unionsområdet. Flere lande inklusive Danmark har bedt Rådets Juridiske Tjeneste om deres vurdering af en træningsmission på EU's territorium. Rådets Juridiske Tjeneste har foreløbig vurderet, at traktaten ikke hindrer, at missionen midlertidigt kan foregå på EU's territorium, da missionens fokus er træning af soldater til indsats uden for EU's territorium. Desuden er det i tråd med træningen af irakiske politibetjente på EU's territorium fra 2005-2013.

Kim Valentin (V): Vi har fået ophævet forsvarsforbeholdet, og nu står der, at regeringen ikke er forpligtet til at forelægge sager til forhandlingsoplæg. Jeg synes dog, at det lå mellem linjerne i den diskussion, vi har haft, at det var god stil at komme og bede om mandat. Her lægger man så op til, at man som hovedregel ikke vil bede om det. Det er jeg overrasket over.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Det er kun en mulig ny træningsmission til støtte for Ukraine og derfor et særligt tilfælde af både politiske og juridiske årsager. Forslaget skal altså udbores me-

re, så vi kender indholdet, inden vi kan lægge os fast på et forhandlingsoplæg. På det foreliggende grundlag lægger vi op til at forelægge missionen for udvalget som et forhandlingsoplæg.

Vil regeringen forelægge kommende EU-missioner til forhandlingsoplæg? Det fungerer sådan, at det sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde inklusive EU's missioner og operationer er en del af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i EU. I sager inden for EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik gælder det, at regeringen ikke er forpligtet til at forelægge sager til forhandlingsoplæg, men at regeringen efter en konkret vurdering er forpligtet til at orientere Europaudvalget om væsentlige sager. Ud fra en konkret vurdering kan regeringen i særlige tilfælde alligevel vælge at forelægge en sag til forhandlingsoplæg. Det er det, vi lægger op til her. Inden da har vi dog behov for yderligere detaljer om missionens indhold og et konkret mandat. Den konkrete vurdering er, at vi vil forelægge det til forhandlingsoplæg her.

Nu må vi se. Forslaget er stadig ved at blive bagt. Udviklingen i Ukraine er afgørende for Danmarks sikkerhed, og der lægges med oplægget op til, at militærtræning i en EU-ramme for første gang kan foregå på EU's territorium. Generelt forventer jeg, at EU's militære missioner langt overvejende vil blive forelagt til orientering, men her er der så tale om et særtilfælde. Det gælder for alle missioner, som Danmark deltager i, at grundlovens regler skal iagttages, samt at Folketinget skal samtykke, når det kræves. Det er uanset, om det er en EU-mission, FN-mission eller NATO-mission.

Søren Søndergaard (EL): Jeg må have overset notatet fra Rådets Juridiske Tjeneste om, at det var holdbart i forhold til traktaten. Hvornår fik vi det oversendt?

Den fungerende formand (Kim Valentin): Jeg kan ikke huske, at vi skulle have modtaget det notat.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Vi har bedt Rådets Juridiske Tjeneste om at vurdere det, og jeg refererede til den foreløbige vurdering. Der er ikke en militær træningsmission endnu. Der er ikke et forslag endnu. Der er nogle idéer, som skal konkretiseres med alle de juridiske implikationer, som også er her.

Punkt 2. Forslag til Europa-Parlaments og Rådets forordning om særlige bestemmelser for de samarbejdsprogrammer for 2014-2020, der støttes af det europæiske naboskabsinstrument og under målet om europæisk territorielt samarbejde, i tilfælde af forstyrrelser af programgennemførelsen

– Tidlig forelæggelse

KOM (2022) 0362

KOM (2022) 0362 – bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (21) – bilag 733 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg forelægger Kommissionens forslag vedrørende tilpassede regler for anvendelse af midler fra det europæiske naboskabsinstrument i forbindelse med Interregprogrammet i Ukraine, Moldova og Georgien. Der er tale om en tidlig forelæggelse og punktet forelægges med henblik på orientering.

Vi står med krigen i Ukraine midt i en forfærdelig krise, der trækker ud. Ingen kan forudse, hvorledes situationen vil udvikle sig, og hvornår krigen slutter. På den baggrund udarbejder Kommissionen løbende forslag til at tilpasse forskellige elementer af den europæiske lovgivning for at imødegå den aktuelle krise bedst muligt.

Den tilpasning, jeg nu vil uddybe, sigter bl.a. på at give de lande, der er mest berørte af krigen i Ukraine, øget fleksibilitet i anvendelse af midlerne fra det europæiske naboskabsinstrument. Den del af forslaget omfatter – ud over Ukraine – Moldova og Georgien.

Forslaget indeholder to dele:

- Et forslag om at tilpasse reglerne for anvendelse af de resterende midler under Interregprogrammet fra det europæiske naboskabsinstrument.
- Et forslag om at tilpasse reglerne for de Interregprogrammer, der er berørt af Ruslands og Belarus' suspendering fra samarbejdet.

Den første del afspejler på mange måder de ændringer af strukturfondene for perioden 2014-2020, der allerede blev vedtaget af Europa-Parlament og Rådet i april 2022. De ændringer blev forelagt for Folketingets Europaudvalg henholdsvis den 14. marts og 1. april 2022.

Med forslaget gøres det muligt at anvende de midler fra det europæiske naboskabsinstrument, der var afsat til Interregsamarbejdet, til modtagelse af interne fordrevne og flygtninge fra Ukraine. EU-medfinansieringsraten øges til 100 pct. Mulighederne for at omprogrammere midlerne forbedres væsentligt, og krav til forvaltning, dokumentation og evaluering lettes. Og der tages hensyn til de forsinkelser i programafviklingen, der er opstået som følge af covid-19-epidemien, der har ramt Ukraine, Moldova og Georgien hårdt i de forgangne 2 år.

De foreslåede ændringer sigter på at give Ukraine, Moldova og Georgien så gode forudsætninger som muligt for til fulde at anvende den hjælp, som de modtager fra det europæiske naboskabsinstrument. I den aktuelle situation ville det være et forkert signal, hvis de tre lande ikke kunne udnytte deres bevilling og i stedet måtte tilbageføre midler til EU. De foreslåede ændringer er en effektiv

måde for at nå den målsætning på. Regeringen er fuldstændig enig i målsætningen og støtter derfor helhjertet de foreslåede ændringer.

Samtidig indeholder Kommissionens forslag et andet element. Som bekendt fik både Rusland og Belarus som led i EU's sanktioner suspenderet deres deltagelse i Interregsamarbejdet og den makroregionale strategi for Østersøen. Det har betydet, at nogle aktiviteter under Interreg og Østersøstrategien ikke har kunnet afsluttes regulært, samt at der er opstået finansielle krav fra programmer mod Rusland og Belarus.

Med de foreslåede ændringer bliver det muligt at afslutte de berørte aktiviteter uden yderligere bidrag fra de to lande. Samtidig skabes der mulighed for, at finansielle krav mod Rusland og Belarus fra aktiviteterne kan overføres fra EU-medlemslandene til Kommissionen. Med de foreslåede ændringer bliver der altså skabt en pragmatisk løsning på de opståede problemer, og regeringen støtter derfor forslaget.

Sagen behandles aktuelt i Rådet efter den særlige hasteprocedure, og der er generel opbakning til forslaget fra medlemslandene.

Formandskabet søger at afslutte forhandlingerne allerede i næste uge med henblik på, at de foreslåede ændringer kan træde i kraft så hurtigt som muligt.

Ulla Tørnæs (V): Jeg bakker op om det, ministeren lægger op til. Det er en pragmatisk løsning på en forfærdelig situation, og det er fornuftigt. Men der er alligevel ét punkt, som jeg synes er vigtigt at nævne fra Folketingets side, nemlig at Ukraine er et af de mest korrupte lande. Nu lægges der op til, at man fjerner kravet om dokumentation for dele af gennemførelsen af nogle af elementerne. Jeg håber, at den danske regering fortsat har stærkt fokus på, at bekæmpelse af korruption – også i Ukraine – selvfølgelig er en vigtig dagsorden.

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod): Jeg vil understrege, at man ikke ophæver kravene – man letter nogle krav, for at pengene kan finde hurtig anvendelse. Der er altså stadig krav til, hvordan pengene anvendes. I en situation, hvor Rusland har startet en invasion af Ukraine, og der er stort pres på Moldova og Georgien, ville det være politisk forkert, at landene i naboskabsinstrumentet bliver tvunget til at tilbageføre penge til EU-budgettet. Penge, de har desperat behov for. Jeg nævner bare interne fordrevne og flygtninge. Jeg har selv besøgt Moldova og Georgien. Det er et ønske om, at de penge finder anvendelse også i forhold til den akutte krise. Men jeg er generelt enig i, at vi skal sikre os, at alt, hvad vi bidrager med, bliver brugt på en ordentlig måde. I forhold til Ukraine har vi fortsat stort fokus på antikorruption. Danmark leder faktisk EU's initiativ i Ukraine på det spørgsmål, og vi giver et relativt stort bidrag til det.

Ulla Tørnæs (V): Jeg vil gerne understrege, at jeg ikke er imod ændringen. Det er en meget pragmatisk løsning på en frygtelig situation, men netop i lyset af at Danmark altid har haft en høj profil omkring korruptionsbekæmpelse – ikke kun i Ukraine, men i det hele taget – vil jeg opfordre til, at man skærper opmærksomheden også i denne sammenhæng, hvor man lemper på dokumentations- og evalueringskravene.

Mødet sluttede kl. 10.27.